

mentaciju u Proslogionu shvatio u smislu samostalnog filozofskog dokaza, i da je već onda upozorio na njenu »ontološku« pogrešku. U polemici koja se na to razvila mogao je i morao Anselmo naprosto izjaviti da Gaunilo polazi od krive pretpostavke, jer da on uopće nije ni htio dati pravi filozofski dokaz. Anselmo to nije činio, nego je branio svoj dokaz.

Hoće li eminentno teološki značaj Proslogiona poslije svestranijeg istraživanja pokolebati taj razlog? Sumnjam.

RECENZIJJE.

Steinbüchel Theodor, Die Philosophische Grundlegung der katholischen Sittenlehre. Schwann, Düsseldorf, 1938,

To je prvi dvosvezak edicije »Handbuch der katholischen Sittenlehre« od F. Tillmanna. Prvi polusvezak sa 410, drugi sa 297 stranica, vrlo ukusne i solidne opreme.

Kad bi osim jednostavne objave knjige trebalo dati iscrpniji prikaz obilnog sadržaja, bilo bi dakako koješta za napomenuti u pojedinstinama. No općenita ocjena, držeći se glavnih obilježja, mora istaći u prvom redu da je problematika vođena visoko iznad didaktičkih obzira; to je lektira za potpuno orijentiranog stručnjaka. Dakle knjiga namijenjena strogo naučnom traženju. Daje svestrani i kritički duboko postavljeni pregled suvremenih nazora u etici. Pozitivno stajalište teističke etike nastoji povezati s moralnom teologijom.

Da bar nešto spomenem, što u sustavno metodičkom pogledu smatram vrlo važnim, a zvuči malo paradokсно: sadržajni raspored u oba polusveska trebalo bi, s izvjesnim preinakama, staviti izmijenjeno; ako i ne baš sasvim, ali djelomice svakako. Prva tri poglavlja 1. polusveska (do str. 213) dobivaju razumljivo i opravdano mjesto tek nakon 2. polusveska. Da ostanu tu gdje jesu, teško je opravdati time što etika promatra »narav« čovjekovu i pri tom »znade da je ona kod kršćanskog čovjeka ujedinjena s nadnaravnim« (str. 33) — jer toga etika i ne zna. O toj je temi ovdje koješta vrlo lijepo rečeno, samo što bi jako trebalo još više reći. To važi i za čitav 2. polusvezak, gdje je prikazivanje suprotnih nazora također preopširno i na štetu pozitivne strane. Premda knjiga već pretpostavlja teizam, njezino je glavno uporište tek u posljednjem (14.) poglavlju 2. polusveska. **Z.**

Joh. B. Lotz: Sein und Wert. Eine metaphysische Auslegung des Axioms: »Ens et bonum convertuntur« im Raume der scholastischen Transzendentalienlehre. Erste Hälfte: Das Seiende und das Sein. (Forschungen zur neueren Philosophie und ihrer Geschichte. Herausgegeben von Hans Meyer. Band IX) 80, XVIII-148 S. Verlag Ferd. Schöningh, Paderborn 1938. Stoji RM 3,80.

Češće se iznosi prigovor da skolastička filozofija u svom sistemu nema mjesta za sferu vrednota. Taj je prigovor samo utoliko opravdan što je problem vrednota doista bio dugo zanemaran, barem u onom obliku u kojem ga postavlja moderna filozofija. Skolastici su.

obratno, rado naglašavali da je moderni problem vrednota uključen i riješen u skolastičkom pitanju o »dobru« i o njegovom odnosu prema bitku. To mnogima nije jasno. I može reći da problem vrednota i danas muči najbolje neoskolastičke mislioce, ne zato, što bi on u modernoj filozofiji bio riješen i što neoskolastika ne bi mogla naći rješenja, nego naprosto zato, što se radi o osnovnom pitanju filozofske aksiomatike.

O pitanju odnosa između bitka i vrednota s neoskolastičkog stanovništva radi monografija J. B. Lotza, profesora metafizike i rektora isusovačkog skolastikata u Pullachu kod Münchena, koji je u stručnoj literaturi poznat po opsežnim i dubokim člancima o istom predmetu. Izvrstan je poznavalac sv. Tome, Kanta i Hegela, a što ga danas najviše preporučuje, to je okolnost, da se među ostalim i pod ličnim vodstvom Heideggera uputio u modernu problematiku svog predmeta. Njegova je studija sistematsko-spekulativne naravi, a ide za tim da pokaže dinamički značaj bitka. To je tek prvi korak kojim se pripravlja rješenje o odnosu između bitka i vrednota. O samom konačnom rješenju radit će drugi svezak. Ali se već iz dosadašnjih izvoda vidi, da će se ono protiviti kako racionalističkom tako iracionalističkom shvaćanju vrednota. Bitak u svojoj neodređenosti nije prazan, nego se dinamički »razvija« u vrednotu, a vrednota u svom odnosu prema bitku nije heterogena tvorba, već prirodno njegovu produženje. Vrijednost ove monografije nije toliko u konačnom sudu, koliko u opravdanju tog suda, to jest u teškim i suptilnim metafizičkim analizama koje uistinu daju ono što je pisac obećao.

Dr Vilim Keilbach.

Höpfl Hildebrandus D. S. B., Introductionis in Sacros utriusque Testamenti libros compendium, vol. III, Introductio specialis in Novum Testamentum, ed. 4 ex integro retractata, quam curavit P. Benno Gut O. S. B., profesor S. Scripturae in P. I. A. s. Anselmi de Urbe, A. L. C. I. Roma 1938, 8°, XII — 570. Lit. 36.

Höpfl-ovi biblijski priručnici uživaju stručno priznanje u krugovima biblicista, ali ovo izdanje, priređeno s velikim marom i akribijom u redakciji P. Benno Gut-a, koji ga je uveliko popunio i modernizirao i s obzirom na samu tehničku opremu, kao što i s obzirom na upotrebu najnovijih naučnih rezultata i savremene biblijske literature, zaslužuje posebnu pažnju i priznanje.

Istina, neki su toga mišljenja, da danas u biblijskoj introduktivnoj struci nisu više moderne »Introdukcije« pisane prema tradicionalnim shemama, ali ipak valja reći, da prednost sistematskog pregleda introduktivnih biblijskih pitanja ne mogu nadomjestiti oni moderni priručnici introduktivnih biblijskih disciplina, koji se dijele u opsežne samostalne grane pojedinih introduktivnih pomoćnih biblijskih znanosti. Zato još sveudilj imaju svoju veliku cijenu biblijsko-introdukcijski kompendiji, osobito za slušače bogoslovskih fakulteta. No tim je shvatljivije i to, kako je težak zadatak sastaviti ovakav kompendij, da bude na naučnoj visini, a da ipak ne premaši i ograničeni opseg.